

Luật pháp, luật quốc tế và các
thỏa thuận đa phương về môi
trường

Khái niệm

- **Luật pháp:** tổng thể các quy tắc xử sự có tính bắt buộc chung, do Nhà nước đặt ra hoặc thừa nhận, thể hiện ý chí của giai cấp cầm quyền, được Nhà nước đảm bảo thực hiện bằng các biện pháp giáo dục, thuyết phục, và cưỡng chế.
- **Luật quốc tế** là hệ thống các nguyên tắc và quy phạm pháp luật, được các quốc gia và chủ thể khác của luật quốc tế thỏa thuận tạo dựng nên, trên cơ sở tự nguyện và bình đẳng, nhằm điều chỉnh những quan hệ phát sinh giữa quốc gia và các chủ thể đó trong mọi lĩnh vực vừa đời sống quốc tế. Đó là các nguyên tắc và quy phạm áp dụng chung mà không có sự phân biệt về tính chất, hình thức hay vị thế của từng quốc gia khi thiết lập quan hệ quốc tế giữa những chủ thể này với nhau

Lịch sử hình thành

- Luật quốc tế ra đời và phát triển cùng với quá trình xuất hiện nhu cầu thiết lập các mối quan hệ bang giao giữa các quốc gia với nhau. Theo đó, cùng với quá trình phát triển của nhà nước và pháp luật qua các thời kỳ khác nhau, Luật quốc tế cũng có lịch sử hình thành, phát triển và hoàn thiện qua 4 giai đoạn chính là:
  - Luật quốc tế Cổ đại
  - Luật quốc tế Trung đại
  - Luật quốc tế Cận đại
  - Luật quốc tế Hiện đại

Các loại hình luật quốc tế

- Các công ước và hiệp ước quốc tế
- Thông lệ quốc tế
- Nguyên tắc chung về luật được ghi nhận bởi các nước có chiến tranh
- Quyết định của tòa án

Công ước và hiệp ước quốc tế

- Công ước là một thỏa thuận hoặc giao kèo giữa các quốc gia
- Vì vậy công ước bao gồm nhiều thỏa thuận hay còn được gọi là hiệp ước
- Các hiệp ước có thể có nhiều tên gọi: thỏa thuận, giao kèo, nghị định thư...

Thông lệ quốc tế

- Công ước là một thỏa thuận hoặc giao kèo giữa các quốc gia
- Vì vậy công ước bao gồm nhiều thỏa thuận hay còn được gọi là hiệp ước
- Các hiệp ước có thể có nhiều tên gọi: thỏa thuận, giao kèo, nghị định thư...

Thỏa thuận đa phương về môi trường

- Nhấn mạnh vào việc đo lường việc thực hiện ở các quốc gia tham gia;
- Tạo một cơ chế tư vấn quốc tế để xem xét sự đồng thuận của các bên tham gia;
- Quy trình được đơn giản hóa để có thể sửa đổi được nhanh chóng;
- Sử dụng các kế hoạch hành động cho việc đo đạc sau này;
- Thiết lập một cơ quan mới để thúc đẩy hợp tác;
- Thỏa thuận một khung chung; và
- Cung cấp một mối liên hệ chặt chẽ với các công cụ môi trường khác.

Thỏa thuận đa phương về môi trường

- *Thỏa thuận song phương* (Hiệp ước về tưới tiêu giữa Mỹ và Mexico ngày 21/5/1906, điều ước bảo tồn các loài chim di cư giữa Mỹ và Anh)
- *Thỏa thuận đa phương*
  - *Các Hiệp định kiểm soát ô nhiễm xuyên biên giới hoặc để bảo vệ môi toàn cầu, ví dụ như Công ước Viên bảo vệ tầng ôzôn và Nghị định thư Montreal về các chất huỷ hoại tầng ôzôn thực hiện Công ước trên và Hiệp định về thay đổi môi trường.*
  - *Các Hiệp định bảo vệ các chủng loại bị đe dọa, các loài chim di trú, và các loại cá và động vật biển. Ví dụ như Hiệp định về thương mại quốc tế đối với những loài có nguy cơ bị diệt chủng (CITES) và Công ước quốc tế quy định về săn bắt cá voi. Trong số các điều khoản của các Hiệp định này là các hướng dẫn về cách thức bắt và giết các loại động vật hoang dã và cá.*
  - *Các Hiệp định về quản lý việc sản xuất và thương mại các sản phẩm và các chất nguy hiểm. Ví dụ là Hiệp định Basel về Quản lý di chuyển và thải các chất thải nguy hiểm xuyên biên giới. Hướng dẫn Luân Đôn về việc trao đổi thông tin về các*

Thỏa thuận đa phương về môi trường

Một số Công ước cụ thể:

- Công ước quốc tế về buôn bán các loại động vật, thực vật hoang dã có nguy cơ tuyệt chủng (CITES);
- Công ước Basel về kiểm soát vận chuyển qua biên giới các phế thải nguy hiểm;
- Công ước đa dạng hoá sinh học (CBD);
- Nghị định thư Montreal về các chất làm suy giảm tầng ôzôn;
- Công ước An toàn sinh học;
- Công ước Quốc tế về Bảo vệ thực vật;
- Công ước Quốc tế về bảo tồn cá hồi Đại Tây Dương;
- Công ước về Bảo tồn các nguồn tài nguyên biển Nam Cực;
- Công ước khung của Liên Hiệp quốc về biến đổi khí hậu;
- Nghị định thư Kyoto;
- Hiệp định Quốc tế về gỗ nhiệt đới;
- Hiệp định Liên Hiệp quốc về cá biển;
- Công ước Rotterdam về Thủ tục đồng thuận thông báo trước đối với các hoá chất độc hại và thuốc diệt côn trùng trong thương mại quốc tế;
- Công ước Stokhom về các chất ô nhiễm hữu cơ.

Thỏa thuận đa phương về môi trường

- Tạo ra khung khổ pháp lý cho các thành viên tham gia thị trường:

Thương mại có thể là nguồn gốc của nhiều vấn đề môi trường, do đó việc giải quyết các vấn đề môi trường không thể tách rời việc áp dụng các biện pháp quản lý thương mại. Một khía cạnh khác là các hạn chế thương mại có thể dễ được chấp nhận hơn. Khi được áp dụng đối với tất cả các thành viên trên một thị trường nhất định, các hạn chế thương mại vì mục đích bảo vệ người tiêu dùng hoặc bảo vệ các nguồn tài nguyên môi trường có thể được chấp nhận như một điều kiện cạnh tranh chung mà họ phải chấp nhận khi tham gia thị trường;

- Đóng vai trò ngăn chặn, phòng ngừa các nguy cơ môi trường:

Trong thực tế, các biện pháp thương mại được sử dụng để ngăn chặn các nguy cơ môi trường. Ví dụ: một nước có thể áp dụng hạn chế về kích cỡ tôm hùm được phép nhập khẩu (không nhập khẩu tôm quá bé) nhằm mục đích bảo vệ trữ lượng tôm ở các vùng biển quốc tế. Các nước có thể cấm buôn bán vận chuyển các chất thải nguy hại nhằm ngăn chặn nguy cơ môi trường do các chất này gây ra (công ước Basel).

Thỏa thuận đa phương về môi trường

- **Kiểm soát thị trường và định hướng tiêu dùng:**

Thị trường có thể có nhu cầu cao đối với một số sản phẩm nhưng việc đáp ứng nhu cầu của thị trường có thể dẫn tới cạn kiệt các nguồn lực môi trường. Rất khó có thể xác định được trị giá của nguồn lực. Đó chính là những ý tưởng logic đằng sau các Công ước CITES và CBD;

- **Đảm bảo sự tuân thủ:**

Các biện pháp thương mại có thể gây sức ép buộc các nước phải tuân thủ và thực hiện mục tiêu của các MEAs. Việc hạn chế buôn bán các sản phẩm có chứa chất gây thủng tầng ôzôn của Nghị định thư Montreal giữa các nước tham gia và không tham gia Nghị định thư là một ví dụ điển hình.

Nó tạo sức ép buộc các nước loại bỏ các chất nêu trên trong sản phẩm của mình hoặc đáp ứng những điều kiện nhất định để tham gia Nghị định thư nếu không muốn giảm kim ngạch thương mại.